herpy

GEKKOER

Spotted ground gecko

Goniurosaurus orientalis

En lille, mørk og nataktiv øjenlågsgekko fra kalkstensskovene på nogle få japanske øer ved Okinawa, med blodrøde øjne og lyse tværbånd over en næsten sort grund. Den lever skjult i klippesprækker og vil have det køligt og fugtigt. Arten er truet i naturen og holdes kun sjældent, så der findes meget lidt viden om pasningen.

Familie: Eublepharidae Tidligere navn: *Eublepharis orientalis; Goniurosaurus kuroiwae orientalis*

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**14-16 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**10-15 år**
Aktiv	**Skumring og nat**
Levevis	**Klippeboende og jordboende**
Biotop	**Regnskov og klippeterræn**
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**60 × 45 × 45 cm** L × B × H til 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**22-26 °C**
Temperatur, nat	**18-22 °C**
Luftfugtighed	**60-90 %**
UVB	**Valgfri** Ferguson-zone 1
Kost	**Insekter**
Holdes	**Enkeltvis eller parvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kuldstørrelse	**1-2 æg**
Kuld pr. år	**1-3**
Inkubation	**45-80 dage** ved 24-27 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks III**
EU-bilag	**Bilag C**
IUCN	**Truet (EN)**

Arten står siden 14. februar 2021 på CITES liste III (opført af Japan) og i bilag C i EU's forordning 338/97. Køb og salg inden for EU kræver ingen CITES-papirer, men ved indførsel fra lande uden for EU skal dyret have CITES-eksporttilladelse eller oprindelsescertifikat fra afsenderlandet, og indførslen skal anmeldes ved grænsen. Køb kun dyr med kendt oprindelse, og gem papirerne fra opdrætteren.

Om arten

Goniurosaurus orientalis hører til tigergekkoerne, en slægt af øjenlågsgekkoer fra Kina, Vietnam og Japan, og tilhører den lille gruppe af arter, der lever på Ryukyuøerne i Japan. Det er en slank, lille gekko med et tydeligt hoved, lange ben og store øjne med lodret pupil og bevægelige øjenlåg. Irisfarven er blodrød. Grundfarven er mørkebrun til næsten sort, og hen over ryggen mellem nakken og halens rod ligger tydelige tværbånd. Arten bliver omkring 14-16 cm med hale.

Arten kan kendes fra de nærmeste slægtninge på tre punkter. Hannerne har ikke de rækker af porer foran kloakken, som hanner af tigergekkoerne på det asiatiske fastland har. Kløerne sidder frit og er ikke dækket af skæl. Og i modsætning til den nært beslægtede *Goniurosaurus sengokui* har dens tegning og iris ingen rødlig eller lyserød tone.

Goniurosaurus orientalis blev beskrevet i 1931 som *Eublepharis orientalis* ud fra dyr fra øen Tonaki. Det videnskabelige artsnavn er det latinske ord for østlig og refererer til udbredelsen. Gennem mange år blev gekkoen regnet for en underart af *Goniurosaurus kuroiwae*, og i nyere arbejder fra 2017 og 2024 behandles den som selvstændig art. Genetiske undersøgelser

tyder på, at den og *Goniurosaurus yamashinae* skilte sig fra hinanden for omkring tre millioner år siden, da øerne blev isoleret af havet. De japanske arter forveksles ofte med hinanden, også i handlen.

Gekkoen er sky og forsigtig og ikke et dyr til håndtering. Til gengæld kommer den frem efter mørkets frembrud og jager aktivt, når den føler sig tryg.

Udbredelse og levested

Arten findes kun på nogle få småøer i Ryukyuøerne vest og nord for Okinawas hovedø i den japanske præfektur Okinawa: Tonaki, som er typelokaliteten, samt Kume, Ie og Iheya. Bestandene på Tokashiki og Aka, som tidligere blev regnet hertil, hører efter den nyere opdeling til *Goniurosaurus sengokui*.

Bestandene er små og isolerede på hver sin ø, og hver ø har kun et begrænset leveområde. Arten er vurderet som truet.

> **Oprindelig udbredelse:** Japan.

LEVESTED

Gekkoen lever i bjergrige områder og kalkstensområder dækket af stedsegrøn løvskov på subtropiske øer. Arten er ikke almindelig. Om dagen gemmer den sig i sprækker og huler i kalkstenen, og om natten kommer den frem og jager små hvirvelløse dyr i løvet og på klippefladerne. Den nærtstående *Goniurosaurus kuroiwae* jager i bladlaget på skovbunden.

Klimaet på øerne er subtropisk og fugtigt med varme, regnfulde somre og milde vintre. Der er ikke målt temperatur og fugt på artens egne levesteder. De japanske tigergekkoer er aktive i sommerhalvåret og holder en kølig, mere stille periode om vinteren. Den rytme efterlignes i terrariet.

Pasning

TERRARIET

Der findes kun lidt viden om pasningen af *Goniurosaurus orientalis*. Tallene i vejledningen er lånt fra de øvrige japanske tigergekkoer, fx *Goniurosaurus kuroiwae*, og fra slægten, som er langt bedre kendt i fangenskab, bl.a. *Goniurosaurus luii* og *Goniurosaurus hainanensis*. Et enkelt dyr eller et par skal have et terrarie på mindst 60 × 45 × 45 cm (længde × bredde × højde).

Terrariet skal fungere som et landskab af skjul, fordi arten kun viser sig, når den føler sig tryg. Brug en bagvæg af kork eller strukturpanel, korkrør, flade sten, grene og mange sprækker. Tigergekkoerne klatrer godt på klipper og grene, så de skal have en bagvæg og noget at klatre på. Et fugtigt skjul med sphagnum hjælper gennem hudskiftet.

Som bund passer kokosfibre eller en blanding af gødningsfri jord og sand med et lag blade ovenpå. Bunden skal holde på fugten uden at stå konstant våd, så brug et drænlag og god ventilation. Alt i terrariet skal ligge stabilt, så intet kan falde ned over dyrene. Hold en fast toiletplads ren, og stil terrariet roligt og uden gennemgang af mennesker.

Nyindkøbte dyr holdes i karantæne i et enkelt, let rengjort terrarie med køkkenrulle som bund, så sygdom ikke spreder sig til de dyr, der er i forvejen.

Læs mere: Terrarieopbygning og bioaktiv bund Læs mere: Karantæne og hygiejne

TEMPERATUR

Arten vil have det køligt og skal ikke have en varmeplet. Om dagen skal der være 22-26 °C, og om natten 18-22 °C. I en dansk stue klarer de fleste terrarier sig uden ekstra opvarmning.

Varme er den største fare. Over 27-28 °C bliver tigergekkoer stressede, og længere tid med høj varme kan slå dem ihjel. Stil derfor terrariet væk fra solrige vinduer, og mål temperaturen med et digitalt termometer både foroven og forneden.

Om vinteren sænkes temperaturen omkring 4 grader, så den ligger på 18-22 °C om dagen. Den kølige periode følger sæsonen i naturen og sætter gang i avlen. Et præcist vinterforløb er ikke dokumenteret for arten.

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden skal være 60-90 %, og luften må ikke stå stille. Forstøv terrariet om aftenen, så der kommer dråber på bagvæg, planter og skjul, og lad det tørre lidt op i løbet af dagen. Tigergekkoer slikker vand af underlaget og bagvæggen, og forstøvningen er ofte det vigtigste drikkevand.

Stil alligevel en lav skål med frisk vand, som skiftes dagligt. Er luften tør i længere tid, får dyrene problemer med hudskiftet. Er bunden konstant våd, kommer der mug og bakterier. Bedst er en bund, der fugtes jævnligt, og et fugtigt skjul, hvor luftfugtigheden er højere end ude i resten af terrariet. Et hygrometer viser, om rytmen holder.

Læs mere: Luftfugtighed, forstøvning og ventilation

LYS OG UVB

Gekkoen er aktiv i skumringen og om natten og har kun brug for svagt lys fra LED-lister eller T5-rør, som giver en fast døgnrytme. Giv omkring 12 timers lys om sommeren og omkring 8 timer om vinteren. Brug et tænd-sluk-ur, og lad natten være helt mørk.

UVB er ikke nødvendigt, når foderet pudres med kalk og D3-vitamin. Et svagt UVB-lys kan være en fordel for kalkomsætningen. Vælger du det, så brug et rør til skyggedyr (Ferguson-zone 1) over en del af terrariet, så der altid er skygge og skjul.

Læs mere: Lys og UVB Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

FODER

Goniurosaurus orientalis er insektæder. Giv fårekyllinger, dubia-kakerlakker og græshopper som grundfoder, og en gang imellem melorme, voksmøllarver eller silkeormspupper. Byttet skal være mindre end afstanden mellem dyrets øjne, og alt pudres med kalk og et vitamin-mineralpræparat. Voksne dyr fodres to til tre gange om ugen.

Unger får små fårekyllinger fra omkring tre dage efter klækningen og fodres de første måneder hver anden dag eller tre gange om ugen. En lille skål med kalk, som dyrene kan slikke af, er en fordel og skal skiftes ofte, fordi kalken suger fugt. Voksmøllarver og andre fede larver skal kun være en godbid, for voksne dyr bliver let for tykke.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Gekkoen er sky og hemmelighedsfuld og bruger dagen i skjul. Den bør ikke håndteres. Tag aldrig fat i halen, som kan smides og vokser ud igen i en anden form. Giv nye dyr et par uger i ro, og hold forstyrrelserne kortest muligt.

Arten kan holdes alene eller i par, hvis der er plads og mange skjul. To hanner må aldrig gå sammen, fordi de slås. Hannen tages ud, hvis hunnen stresses eller taber sig. Som hos andre øjenlågsgekkoer slikker dyrene øjne og mund rene med tungen og spiser deres afstødte hud.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Kønnet ses på hemipenis-poserne ved halens rod hos halvvoksne og voksne dyr. Hannerne mangler de porer foran kloakken, som hos tigergekkoerne på fastlandet bruges til at bestemme kønnet, så de japanske arter kan være sværere at kønsbestemme som unger. Hvornår *Goniurosaurus orientalis* bliver kønsmoden, er ikke dokumenteret.

Vent, til hunnen er fuldt udvokset og i god foderstand, før hun sættes i avl. Æggene tærer på hendes kalkreserver, og for tidlig avl kan give kalkmangel og tabte æg. Brug kun dyr af kendt oprindelse, og kryds aldrig forskellige arter eller øpopulationer af de japanske tigergekkoer.

PARRING

Avlssæsonen følger sommerhalvåret. Forinden skal dyrene have en kølig vinter med kortere dage, 18-22 °C om dagen og mindre foder. Derefter hæves temperaturen langsomt til forårets niveau, og der fodres mere. Uden vinterpausen kommer mange tigergekkoer ikke i avlsstemning.

Sæt hannen til hunnen, og lad dem gå sammen, så længe der er ro. Tag hannen ud, hvis hunnen virker stresset eller taber sig, og giv hende pauser i løbet af sæsonen. Avl af netop denne art er sjælden i fangenskab.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger som hos de nærtstående japanske arter et til to æg ad gangen og op til tre kuld om året. Tallene er lånt fra *Goniurosaurus kuroiwae*. Hunnen graver æggene ned i bunden.

Stil en æglæggekasse med mindst 5 cm fugtig sphagnum, kokosfibre eller vermiculit i terrariet. Giv hunnen rigeligt med kalk og insekter hele sæsonen.

INKUBATION

Flyt æggene forsigtigt til en lukket plastboks med let fugtig vermiculit og et par små lufthuller, og læg dem omkring en tredjedel ned i substratet. Marker oversiden, og vend dem ikke. Inkubér æggene ved 24-27 °C. Tiden er ikke dokumenteret for arten. Hos de øvrige tigergekkoer går der 45-80 dage, og jo køligere, jo længere tid.

Om temperaturen bestemmer kønnet, er ikke afklaret. Kønsfordelingen hos unger af de japanske arter tyder på det, men det er ikke sikkert.

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne skifter hud kort efter klækningen. Når det er overstået, flyttes de til en lille faunaboks med fugtig køkkenrulle som bund, et skjul og en lav vandskål. Køkkenrulle de første uger gør det let at se, om ungen spiser og har normal afføring. Når ungerne spiser og fordøjer godt, kan bunden skiftes til kokosfibre, og der tilføjes korkbark til klatring.

Første måltid er små fårekyllinger efter omkring tre dage, derefter hver anden dag eller tre gange om ugen, altid pudret med kalk og vitaminer. Hold styr på oprindelsen, fordi unger af forskellige japanske tigergekkoer ligner hinanden. Del dyrene, før de bliver kønsmodne, især hannerne.

Sundhed og typiske fejl

Tigergekkoer er hårdføre, når klimaet er rigtigt, men der er ét alvorligt problem, som enhver holder af øjenlågsgekkoer skal kende: en tarmparasit, som hos øjenlågsgekkoer kan være dødelig. Den findes hos vilde japanske tigergekkoer, og der er ingen behandling, der virker godt. Derfor er karantæne, rengøring og afstand mellem terrarierne vigtige.

De typiske fejl er:

- Cryptosporidium. Tegnene er opkast, diarré, vægttab og en tynd hale. Vask hænder og redskaber mellem terrarierne, og hold nye dyr adskilt i flere uger.
- For meget varme. Over 27-28 °C bliver dyrene stressede, og længere tid med høj varme kan slå dem ihjel.
- Tørre perioder, som giver problemer med hudskiftet og hudrester på tæer og halespids. Et fugtigt skjul hjælper.
- Kalkmangel, især hos unger og hunner i avlssæsonen. Det giver bløde knogler og tabte æg. Pudr alt foder med kalk og vitaminer.
- Mug og bakterier i en konstant våd bund uden dræn og ventilation.

Advarselstegn er manglende appetit i flere uger, vægttab, en tynd hale og slap holdning. Kontakt en dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis dyret ikke spiser eller virker sygt.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.